

Omar Nahas:

“Hoog tijd voor een andere Jihad”

door Ivo Mijland

Kamerlid Mirjam Sterk (CDA) stelde bij de presentatie van het nieuwe boek ‘De andere Jihad’ dat dit werk verplichte literatuur moet worden voor iedereen die werkzaam is in het onderwijs. De schrijver van het boek – arabist Omar Nahas - is hard zoekende naar een weg om de toenemende verharding in de maatschappij aan te pakken. “Er zullen nog heel wat scherven vallen, maar we zijn niet te laat. Samen moeten we zoeken naar een manier om samen verder te leven.” De multiculturele samenleving beschouwen als een werkelijkheid, dat is wat Nahas bepleit. Een werkelijkheid waar we maar beter iets moois van maken met elkaar. Maar hoe doe je dat? En specifieker: hoe doe je dat op scholen? Omar Nahas heeft een algemeen advies: “Voorkom dat kinderen zich uitgesloten gaan voelen. Uitsluiting is het begin van radicalisering...”

De laatste jaren heeft de westerse maatschappij rake klappen gekregen uit radicale hoek. De aanslagen in New York, Madrid en London en dichterbij huis: de gruwelijke moord op Theo van Gogh. Nahas: "Wat zo eng is: het levensverhaal van Mohammed B. lijkt tot zijn daad zoveel op dat van mij. Waarom is het hem niet gelukt om op een positieve manier te werken aan zijn geloof? Mohammed B. heeft het radicale werk van Sayed Kutib gelezen en vertaald. Ik heb het gelezen en gerelativeerd. Ik heb mijn mening gedeeld met anderen. Bij Mohammed B. ging het mis omdat hij stopte met communiceren met andersdenkenden. Hij had gelijk, niemand anders. Er is dan sprake van uitsluiting en je gaat dus ook echt geloven in wat je denkt. Wat de moslimwereld nodig heeft? Een revolutie zoals Erasmus teweeg bracht. Uitgaan van de krachten van het geloof maar van daaruit durven progressief te redeneren. Dat deed Erasmus met de bijbel. In mijn nieuwste boek doe ik dat met de koran. Dat is ook wat ik adviseer aan docenten: zorg dat je het over de onderwerpen die spelen bij de leerlingen hebt. Stel bijvoorbeeld aan een moslim de vraag: 'Ik heb gehoord dat er mooie dingen staan in de koran. Wil je daar eens over vertellen?' En andersom: vraag extreem-rechtse jongeren waarom ze zo boos zijn op de multiculturele samenleving."

Nahas presenteert een driestappenplan voor onderwijsinstanties. Allereerst roept hij op te spreken over dé jongeren, ze te zien als een eenheid. Daarnaast vindt hij dat er gewerkt moet worden vanuit twee lijnen. Er moet een progressievere, gecultiveerde vorm van islambeleving komen waarbij de mens centraal staat. En er moet een open dialoog komen waar iedereen zich mee moet bemoeien. Derde drijfveer is dat er voor moslimjongeren een alternatief moet komen voor fundamentalistische denkbeelden. "Dat kan door een andere jihad: een jihad van woorden. Want de koran roept echt niet op om elkaar af te maken," stelt Nahas. En dat is dan een ander punt van aandacht: onderwijzers moeten over veel meer kennis en vaardigheden beschikken. Wat doe je bijvoorbeeld als een moslimjongere weigert de hand

van een docente te schudden. In Nahas' beleving moet je in dat geval het gesprek aangaan. Laat hem uitleggen waarom hij geen hand geeft, heb oog voor zijn verhaal en wissel vervolgens argumenten uit. Probeer duidelijk te maken wat het weigeren van de hand voor jou betekent, zonder direct te oordelen over zo'n actie."

Xenofobie

De angst voor het vreemde en het onbekende, omschrijft Nahas treffend in zijn hoofdstuk over xenofobie. Volgens Nahas komt die angst voort uit onwetendheid en is er in alle culturen xenofob gedrag. Daardoor lopen dingen uit de hand. "Op 11 mei 2006 werden midden op straat een baby en een zwarte babysitter neergeschoten en later een moslimvrouw. De moordenaar kende zijn slachtoffers niet, maar handelde uit opgebouwde angst. Aan de andere kant gebeuren dezelfde dingen. De kwestie met de

is de broedplaats voor moslimfundamentalisme. En juist daar ligt het begin van een oplossing: we moeten elkaar laten zien dat de randen niet zo zwart-wit zijn. Laten zien dat er in die moskee in Brussel hele mooie en vredige dingen gebeuren. Een positieve benadering, dat is het begin van een succesvolle multiculturele samenleving."

Radicalisering

De harde politieke koers van politici als Hirsch Ali en Geert Wilders is volgens Nahas alleen maar olie op het vuur. Uit gegevens van de AIVD blijkt ook dat de verharding de laatste jaren alleen maar groter geworden is. "Ik ben een beetje bang dat die verharding uiteindelijk leidt tot Franse taferelen. Het alternatief? Communiceer met elkaar zonder uitsluiting! Moslims moeten dat ook veel meer doen. Waarom is er niemand die zegt wat de woorden van Wilders daadwerkelijk met hem doen. Wat het betekent

Uitgangspunt is dat je radicalisering voor bent als je jongeren de kans geeft om gehoord te worden

Deense cartoons liep hopeloos uit de hand. De cartoonist wist niet wat hij met zijn tekeningen teweeg bracht, hoe kan het zijn dat de Deense moslims niet in staat waren over hun geloof te vertellen? Zo was het ook met 'Submission'. Waarom waren de moslims niet in staat een film te maken waarin hun denkwijze over de onderdrukking van de vrouw aan de orde kwam. Er werd gereageerd met woede, terwijl woorden en uitleg volgens mij veel meer hadden opgeleverd. Waarom laat de hele moslimwereld wel zijn furieusheid zien, maar is er niemand die rustig op tv uitlegt wat hem zo raakt aan deze film." In zijn trainingen op scholen werkt Nahas het gegeven xenofobie uit via beelden. "Een foto van een MacDonalds in Egypte en een beeld van een moskee in Brussel maken de discussie los. De vooroordelen vliegen door het lokaal. De Mac is de commerciële infiltrant die over de hoofden van de moslims geld verdient en de moskee

dat hem gevraagd wordt de helft uit de koran te scheuren. Waarom is er niemand die zegt waarom 'geitenneuker' zo vernederend is. Daarmee krijgt de verharding vrij spel. Let wel: ik ben geen tegenstander van de vrijheid van meningsuiting. Maar stel wel mijn vraagtekens bij mensen die in dat kader bewust vernederende uitspraken doen, vaak om alleen maar uit te dagen. Welk doel heb je dan? Laten we alsjeblieft positief met elkaar in gesprek gaan. Op school bijvoorbeeld moet er veel meer gesproken worden over de toenemende verwijdering van de diverse groepen. Docenten moeten veel meer scholing krijgen over dit onderwerp: wat kun je doen op school om het gesprek op gang te brengen en te houden. En dan gaat het niet alleen om de radicale moslimjongeren, maar ook om de toenemende groep leerlingen met extreem-rechtse denkbeelden."

Onderwijs

Volgens Nahas is met name het onderwijs de vindplek voor radicalisering. Door de ogen goed open te houden kun je radicalisering voorkomen, denkt Nahas. "Als een leerling ineens met een hoofddoekje op school komt, kun je dat stilzwijgend aankijken. Maar, je ziet het natuurlijk wel en de leerling weet dat. Door te negeren keur je in de ogen van de leerling de keuze af. Wat mij betreft kun je er dus beter op reageren. Bijvoorbeeld door te zeggen: wat een mooie kleur. Aan de hand van de reactie van een leerling kun je kijken wat de reden is dat er ineens een hoofddoek gedragen wordt. En dat kan natuurlijk een hele positieve reden zijn. Komt een leerling met een radicaal boek op school, vraag hem dan waarom hij het leest. Ga in gesprek met zo'n leerling. Alleen het lezen van dergelijke literatuur is geen radicalisering, pas als er kopieën verspreid worden onder andere moslimleerlingen moet je je zorgen gaan maken. Ook als de leerling met het hoofddoekje zegt: 'Bemoei je er niet mee, het staat in de Koran' is oplettendheid gerechtvaardigd. Uitgangspunt is dat je radicalisering voor bent als je de jongeren de kans geeft om gehoord te worden. Ze hebben iets te vertellen, laat ze dat dan ook doen."

Een simpele methode om dreigende radicalisering bespreekbaar te maken in de klas:

- 1 Schaf boeken aan die over de islam in een democratische, westerse samenleving handelen en zet deze literatuur in de schoolbibliotheek.
- 2 Nodig leerlingen uit te lezen in deze boeken en er een opstel of spreekbeurt aan te wijden.
- 3 Laat medeleerlingen reageren op dit opstel of deze spreekbeurt.
- 4 Keur meningen niet af, maar probeer ze serieus te beluisteren.
- 5 Zorg dat deze besprekingen een groepsgebeuren zijn waar alle jongeren hun mening in durven te geven.

Ander lesidee:

In het boek 'De andere jihad' staan 26 begrippen die te maken hebben met de islam. Kopieer een letter (Allah, Bekeer, Cultuur etc.), deel de tekst uit en heb het er met elkaar over. Een open discussie is het middel om de toenemende verharding aan te pakken.

Omar Nahas (Damascus, 1964) kwam in 1989 vanuit Syrië naar Europa als student. Hij schreef diverse boeken over een progressieve manier om de islam te beleven. Hij is samen met Isabelle Vilters betrokken bij de oprichting van The House of Tolerance in Utrecht. Dit educatief centrum verzorgt trainingen, debatten en ontmoeting voor mensen met een verschillende culturele of religieuze achtergrond. Nahas woont in Antwerpen.

Ivo Mijland is mentor en faalangstrainer op het Heerbeek College en heeft daarnaast een eigen tekstbureau.

